

Zpráva o šetření ve věci pana A.

Pan A., r.č. xxx, bytem xxx (stěžovatel), zastoupený paní B., právníčkou Poradny pro integraci, se sídlem Opletalova 6, 110 00 Praha 1, mě ve svém podnětu požádal o pomoc, protože mu Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) odmítla zvýšit jeho starobní důchod za další výkon výdělečné činnosti při jeho současném pobírání v plné výši¹.

A. Shrnutí závěrů

- Pražská správa sociálního zabezpečení (PSSZ) neposkytla zmocněnkyni stěžovatele při sepisování žádosti o starobní důchod nezbytnou odbornou pomoc a poučení potřebné k ochraně práv stěžovatele v důchodovém pojištění.**
- ČSSZ postupovala v rozporu s právem, když stěžovateli přednostně přiznala pozdní (odložený) starobní důchod, přestože splnil podmínky nároku na řádný starobní důchod.**
- ČSSZ se dopustila pochybení, když poté, co zjistila, že neprávem zamítla žádost stěžovatele o zvýšení starobního důchodu za další výkon výdělečné činnosti po jeho přiznání, sama z moci úřední zvýšení nepřiznala, ale podmínila ho podáním nové žádosti.**

B. Skutková zjištění

Stěžovatel získal na území Izraele více než 39 let doby důchodového pojištění. Poté se přestěhoval do České republiky. Důchodového věku dle českých předpisů dosáhl dne 10. 12. 2007. V ČR byl nepřetržitě důchodově pojištěn od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2024.

Dne 19. 7. 2023 požádala zmocněnkyně na PSSZ o starobní důchod pro stěžovatele s datem přiznání ode dne 10. 12. 2012. Rozhodnutím ze dne 1. 8. 2024 mu jej ČSSZ přiznala od uvedeného dne ve výši 1 041 Kč dle čl. 17 Smlouvy mezi Českou republikou a Státem Izrael o sociálním zabezpečení². Důchod zpětně vyplatila ode dne 19. 7. 2018, tj. za období 5 let přede dnem podání žádosti o důchod³.

Dne 6. 12. 2024 podal stěžovatel žádost o zvýšení důchodu za další výkon výdělečné činnosti po vzniku nároku na důchod při jeho současném pobírání v plné výši⁴.

1 Dle § 34 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění do 31. 12. 2024.

2 Č. 73/2002 Sb.m.s. (Smlouva).

3 § 55 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění.

4 Dle § 34 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, ve znění do 31. 12. 2024.

Rozhodnutím ze dne 27. 1. 2025 ČSSZ žádost zamítla. Důvodem byla skutečnost, že stěžovatel pobírá tzv. odložený (pozdní) starobní důchod⁵, nikoliv řádný starobní důchod⁶. Za další výkon výdělečné činnosti však lze navýšit pouze řádný starobní důchod, nikoliv důchod pozdní (odložený)⁷.

Stěžovatel podal proti rozhodnutí ČSSZ námitky, v nichž uvedl, že ke dni přiznání starobního důchodu splnil podmínky nároku jak na odložený (pozdní), tak i na řádný starobní důchod, proto by mu měl být jeho starobní důchod navýšen.

Rozhodnutím ze dne 5. 3. 2025 ČSSZ zamítla námitky s odůvodněním, že stěžovatel požádal o odložený starobní důchod ke dni 10. 12. 2012. K uvedenému dni mu proto ČSSZ přiznala tento druh starobního důchodu, protože na něj splnil podmínky. Pozdní starobní důchod se za další výkon výdělečné činnosti nenavýšuje.

Po seznámení s rozhodnutími ČSSZ jsem měl vážné pochybnosti o jejich věcné správnosti. Komunikoval jsem proto se stěžovatelem a vysvětlil mu právní úpravu dopadající na jeho případ. Stěžovatel mi sdělil, že kdyby ČSSZ dodatečně určila, že splnil podmínky nároku na řádný starobní důchod, byl by rád, kdyby mu ČSSZ přiznala starobní důchod až ode dne 19. 7. 2018, tj. 5 let zpětně ode dne podání žádosti o starobní důchod. To jsem následně sdělil ČSSZ.

ČSSZ uznala, že se v případě stěžovatele dopustila pochybení.

Ve svém vyjádření zmínila, že územní správa sociálního zabezpečení měla zástupkyni stěžovatele poučit při podání žádosti o důchod, že datum přiznání důchodu od 10. 12. 2012 je pro něj nevýhodné, neboť výplata důchodu je možná jen 5 let zpětně od podání žádosti o důchod.

Dále ČSSZ uznala, že je možné dodatečně změnit datum přiznání důchodu stěžovateli na den 18. 7. 2018, neboť svojí povahou se jedná o nové správní řízení⁸, jehož výsledkem má být vydání nového rozhodnutí ve věci samé.

Dne 17. 12. 2025 ČSSZ vydala rozhodnutí, kterým stěžovateli od 19. 7. 2018 přiznala řádný starobní důchod ve výši 8 923 Kč. Uznala, že mu vznikl nárok na starobní důchod od 1. 1. 2009, kdy v ČR získal jeden rok doby důchodového pojištění. Procentní výměru důchodu pak zvýšila za 3 486 dnů doby pojištění získaných ode dne vzniku nároku na důchod do dne jeho přiznání, tj. celkem o 57 % výpočtového základu (redukovaného průměrného měsíčního výdělku zjištěného z let 2008-2017).

5 Dle § 29 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění.

6 Dle § 29 odst. 1 nebo odst. 3 písm. a) zákona o důchodovém pojištění.

7 § 34 odst. 4 věta první zákona o důchodovém pojištění.

8 Ve smyslu § 101 písm. e) zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

Za období od 18. 7. 2018 do 13. 1. 2026 vyčíslila ČSSZ doplatek důchodu v částce 887 832 Kč, který stěžovateli vyplatila.

Současně však ČSSZ nerozhodla o zvýšení důchodu za další výkon výdělečné činnosti ode dne přiznání důchodu do 31. 12. 2024. Uvedla, že o tomto zvýšení rozhodne na základě nové žádosti stěžovatele.

Protože stěžovatel podal žádost o zvýšení důchodu za další výkon výdělečné činnosti po jeho přiznání již dne 6. 12. 2024, požádal jsem ČSSZ o vysvětlení, z jakého důvodu nemůže o zvýšení rozhodnout na základě této žádosti.

ČSSZ následně vydala další rozhodnutí, kterým navýšila starobní důchod stěžovatele za další výkon výdělečné činnosti po jeho přiznání a vypočetla doplatek důchodu 20 465 Kč. Ten stěžovateli odeslala dne 19. 2. 2026.

C. Právní hodnocení

C.1 Odborná pomoc při sepisování žádosti o starobní důchod

Právo důchodového pojištění je složitá právní oblast, ve které se obtížně orientují i osoby s právnickým vzděláním, pokud se jí běžně nevěnují. Ještě náročnější jsou případy s mezinárodním prvkem, kdy se uplatní smlouvy o sociálním zabezpečení.

Proto také od 1. 1. 2007 do 30. 11. 2023 sepisovaly žádosti o důchody výhradně okresní správy sociálního zabezpečení^{9,10}. Jejich pracovníci byli (a stále jsou) povinni poskytovat fyzickým a právnickým osobám **odbornou pomoc** ve věcech sociálního zabezpečení¹¹. Správní řád jim dále ukládá povinnost vykonávat veřejnou správu jako službu veřejnosti. Mají povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc. Současně jsou povinni v souvislosti s úkonem správního orgánu poskytnout dotčené osobě **přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech**, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.¹²

Odborná pomoc a poučovací povinnost územních správ sociálního zabezpečení nemůže spočívat pouze ve formálním vyplnění formuláře žádosti o důchodovou dávku. Pracovníci jednotlivých územních správ sociálního zabezpečení musejí žadatelům objasnit dopady údajů uvedených v žádosti, nastínit veškeré možnosti (co se týče druhu či typu důchodové dávky, data jejího přiznání apod.) tak, aby mohl žadatel

9 Dle § 82 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění do 30. 11. 2023.

10 Od 1. 12. 2023 lze podat žádost o důchod i prostřednictvím ePortálu ČSSZ. Ten obsahuje interaktivní formulář žádosti s vysvětlivkami.

11 § 6 odst. 4 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění do 30. 11. 2023.

12 § 4 odst. 1 a 2 správního řádu.

v žádosti vyjavit svoji skutečnou vůli a neutrpěl újmu na svých právech v oblasti důchodového pojištění.¹³

Musejí poskytovat **poučení o procesním i hmotném právu** důchodového pojištění, mj. např. o tom, ke kterému dni je pro pojištěnce nejvýhodnější podat žádost o starobní důchod, příp. zda datum, k němuž by si přál starobní důchod přiznat, pro něj není nevýhodné.

Žádost o starobní důchod se zmocněnkyní stěžovatele sepsala PSSZ. Smlouva se v praxi orgánů správy sociálního zabezpečení příliš často neobjevuje. Obsahuje naprosto odlišná pravidla pro zápočet izraelských dob pojištění a výpočet českého důchodu, než je běžné v jiných českých smlouvách o sociálním zabezpečení či v evropském sociálním právu. Poskytnutí odborné pomoci tak mohlo být pro pracovníky PSSZ obtížné.

Zvolené datum přiznání důchodu bylo pro stěžovatele zjevně nevýhodné (důchod byl o několik tisíc korun nižší). Lze přitom důvodně předpokládat, že by zmocněnkyně takové datum nezvolila, pokud by obdržela řádné poučení. Mám proto za to, že PSSZ neposkytla zmocněnkyni stěžovatele odbornou pomoc a potřebné poučení.

V jejím postupu proto shledávám **pochybení**.

C.2 Nárok stěžovatele na starobní důchod

Protože byl stěžovatel v průběhu svého aktivního života důchodově pojištěn v Izraeli a v ČR, vztahuje se na jeho důchodovou záležitost Smlouva, která má aplikační přednost před zákonem o důchodovém pojištění.¹⁴

Smlouva zakotvuje povinnost ČSSZ při rozhodování o českých dávkách důchodového pojištění, **přihlédnout i k izraelským dobám** důchodového pojištění, je-li to nezbytné.¹⁵ Nezbytné je započtení izraelských dob tehdy, když by bez nich nevznikl nárok na českou důchodovou dávku.

Současně Smlouva určuje, že pro vznik nároku na český důchod musí pojištěnec v **ČR získat alespoň 1 rok doby důchodového pojištění**, a to i když dosáhl potřebné doby pojištění pro nárok na český starobní důchod ve státě Izrael¹⁶.

Sama Smlouva neupravuje podmínky nároku na starobní důchod, jejich vymezení ponechává zákonu o důchodovém pojištění.

13 Viz Zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 16. 12. 2005, sp. zn.: 1043/2005/VOP/PK, dostupná ze Sborníku veřejného ochránce práv [Důchody](#).

14 Čl. 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy ČR.

15 Čl. 13 Smlouvy.

16 Čl. 16 odst. 1 Smlouvy.

Zákon o důchodovém pojištění zná pouze **jeden starobní důchod**. Tento důchod se přiznává ve třech různých situacích. Pro to, aby tyto situace byly srozumitelně odlišeny, používá právní věda tři pojmy:

- předčasný starobní důchod,
- řádný (obecný) starobní důchod a
- pozdní (odložený) starobní důchod.

Rozlišuje tedy druhy starobního důchodu podle toho, kdy se pojištěnci dávka přiznává (před dosažením důchodového věku, po jeho dosažení či výrazně později, po dosažení pozdního či odloženého důchodového věku).

V případech stěžovatele připadají v úvahu řádný a pozdní starobní důchod.

Pro vznik nároku na **řádný starobní důchod** stěžovatel potřeboval

- dosáhnout českého důchodového věku a
- získat alespoň 25 let doby důchodového pojištění (z toho 1 rok v ČR).¹⁷

Pro vznik nároku na **pozdní starobní důchod** bylo u stěžovatele třeba, aby

- mu nevznikl nárok na řádný starobní důchod,
- dosáhl tzv. pozdního (odloženého) důchodového věku, tj. věku o 5 let vyššího, než byl jeho důchodový věk a
- získal alespoň 15 let doby důchodového pojištění, kdy hradil pojistné na důchodové pojištění, nebo 18 let jakékoliv doby pojištění (včetně náhradních dob), přičemž opět 1 rok z doby pojištění musel být dosažen v ČR.¹⁸

Protože je starobní důchod **dávku jedinou**, platí, že **pokud pojištěnci na něj jednou vznikne nárok, tento nárok trvá až do jeho smrti a nemůže vzniknout znovu později**. To znamená, že vznik nároku na **řádný starobní důchod vylučuje nárok na pozdní starobní důchod**¹⁹.

Protože stěžovatel získal v Izraeli před započítáním výdělečné činnosti v ČR více než 25 let doby důchodového pojištění, potřeboval pro vznik nároku na český starobní důchod dle Smlouvy získat 1 rok české doby pojištění. Toho dosáhl dne 31. 12. 2008. **Ode dne 1. 1. 2009 mu proto vznikl nárok na řádný starobní důchod dle Smlouvy, který dosud trvá.**

¹⁷ § 29 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění.

¹⁸ § 29 odst. 2 a odst. 3 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.

¹⁹ Jedinou výjimku představuje situace, kdy pojištěnci vznikne nárok na řádný starobní důchod s přihlédnutím k zahraničním dobám pojištění a následně po dosažení pozdního důchodového věku splní podmínky nároku na pozdní starobní důchod pouze z českých dob. Tato situace však u stěžovatele nenastala.

Ke dni 10. 12. 2012, k němuž ČSSZ původně rozhodovala o přiznání starobního důchodu, stěžovatel dosáhl pozdního důchodového věku a splnil podmínky pro přiznání pozdního starobního důchodu se započtením izraelské doby pojištění. V dané době však stěžovateli trval nárok na řádný starobní důchod dle Smlouvy, proto mu ČSSZ měla přiznat důchod řádný, nikoliv pozdní.

V jejím postupu proto shledávám **pochybení**. To však již ČSSZ napravila vydáním nového rozhodnutí o přiznání řádného starobního důchodu.

C.3 Vliv data přiznání starobního důchodu na jeho výši

Datum přiznání starobního důchodu má zásadní vliv na jeho výši. Po dosažení důchodového věku záleží čistě na rozhodnutí pojišťence, od kterého data si bude přát starobní důchod přiznat.

Pokud pojištěnec vykonává i po vzniku nároku na řádný starobní důchod výdělečnou činnost, z níž odvádí pojistné na sociální zabezpečení, a současně nečerpá starobní důchod nebo invalidní důchod pro invaliditu III. stupně, má **právo na zvýšení procentní výměry starobního důchodu za každých 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 1,5 % výpočtového základu** (redukovaného průměrného výdělku).²⁰ Jestliže pojištěnec požádá o důchod později, než ke dni vzniku nároku na důchod, z období, kdy hradil pojistné, se **navíc započítávají jeho výdělky pro stanovení procentní výměry důchodu**, pokud spadají do tzv. rozhodného období (rok 1986 – rok předcházející roku přiznání důchodu)²¹. Výdělečná činnost po vzniku nároku na starobní důchod má tedy obvykle dvojí kladný vliv na výši procentní výměry řádného starobního důchodu.

Naopak v případě, kdy pojištěnci byl řádný starobní důchod přiznán a dále do 31. 12. 2024 vykonával výdělečnou činnost, z níž hradil pojistné na sociální zabezpečení, a důchod pobíral v plné výši, náleží mu za **každých 360 kalendářních dnů této výdělečné činnosti 0,4 % výpočtového základu, z něhož byl důchod přiznán**, tj. výrazně méně, než kdyby důchod nepobíral.²²

Popsané zvyšování procentní výměry důchodu se však realizuje pouze u řádného starobního důchodu, nikoliv u pozdního starobního důchodu.

Stěžovateli nemohl být původně přiznaný starobní důchod zvýšen, protože mu byl přiznán pozdní (odložený) starobní důchod.

Až poté, co ČSSZ stěžovateli dodatečně přiznala řádný starobní důchod, mohla rozhodnout o jeho zvýšení.

20 § 34 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění.

21 § 18 zákona o důchodovém pojištění.

22 § 34 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, ve znění do 31. 12. 2024.

C.4 Žádost o zvýšení starobního důchodu za další výkon výdělečné činnosti

Jestliže pojištěnec přede dnem 1. 1. 2025 čerpal řádný starobní důchod v plné výši a současně vykonával výdělečnou činnost, z níž hradil pojistné na důchodové pojištění, mohl mu být jeho starobní důchod navýšen za tuto činnost pouze tehdy, když podal **žádost o jeho zvýšení.**²³

Stěžovatel tuto žádost podal dne 6. 12. 2024 a ČSSZ o ní dne 27. 1. 2025 rozhodla. Protože se ale jedná o rozhodnutí o důchodu, platí pro ně stejně jako pro rozhodnutí o přiznání dávky speciální právní úprava, podle níž, pokud ČSSZ zjistí, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, **důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží.** Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení.²⁴

Jakmile ČSSZ uznala, že stěžovateli měla přiznat řádný starobní důchod, rovněž zjistila, že mu náleží i jeho zvýšení za další výkon výdělečné činnosti po dobu pobírání starobního důchodu v plné výši ode dne 19. 7. 2018 do 31. 12. 2024. Byla proto povinna **vydat z moci úřední nové rozhodnutí** i o nároku na zvýšení důchodu za další výkon výdělečné činnosti a nepodmiňovat vydání tohoto rozhodnutí podáním nové žádosti o zvýšení důchodu. Tento požadavek byl nadbytečný.

ČSSZ však v rámci mého šetření i toto pochybení napravila a stěžovateli zvýšení důchodu přiznala.

D. Informace o dalším postupu

ČSSZ v průběhu mého šetření napravila všechna pochybení, jichž se v důchodové záležitosti stěžovatele dopustila. Šetření proto uzavírám v souladu s ustanovením § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv a ochránci práv dětí. Od ČSSZ nežádám přijetí dalších opatření.

Zprávu zasílám Mgr. Ivaně Žáčkové, ředitelce sekce péče o klienta ČSSZ, a zmocněnkyni stěžovatele.

Brno 23. dubna 2026

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

²³ § 34 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, ve znění do 31. 12. 2024.

²⁴ § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.